

Handläggare
Carina Cronwall
Telefon: 0850822310

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd
2018-04-19

Riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice

Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

I budget för 2017 gavs socialnämnden i uppdrag att utreda en mer flexibel bedömning och användning av ledsagningstimmar och hantering av omkostnader i samband med ledsagning. De förändringar som socialnämnden föreslår i riktlinjerna har sin utgångspunkt i uppdraget. En ramtid om tre månader under vilken den enskilde förfogar över de beviljade timmarna införs. Det samma föreslås gälla för omkostnaderna som kan uppkomma för ledsagaren. Omkostnadsersättning förändras från att vara 6 kr per beviljad timme till att omfatta 300 kr per månad. Förvaltningen är positiv till riktlinjeförslaget men bedömer att det kommer att medföra en viss kostnadsökning samt en ökad administrativ belastning för handläggarna.

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom avdelningen för social omsorg och tas upp på förvaltningsgruppen den 10 april 2018 och på rådet för funktionshinderfrågor den 12 april 2018.

Ärendet

Förslag till reviderade riktlinjer

I budget för 2017 gavs socialnämnden i uppdrag att utreda en mer flexibel bedömning och användning av ledsagningstimmar och hantering av omkostnader i samband med ledsagning. De förändringar som socialnämnden föreslår i riktlinjerna har sin utgångspunkt i uppdraget och baseras på gällande lagar, föreskrifter och allmänna råd, men också på domar som bidragit till praxis inom området. De anknyter till andra riktlinjer i staden, till policydokument och andra övergripande dokument.

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerheten och likabehandling över staden. Riktlinjerna ska därutöver ge stöd och vägledning för biståndshandläggaren i det praktiska arbetet med de individuella behovsbedömningar som ska göras i varje enskilt fall.

Socialnämnden har lyft ut avsnittet om ledsagning och ledsagarservice ur gällande riktlinjer för handläggning av insatser enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och bistånd enligt Socialtjänstlagen (SoL) till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning. Socialnämnden föreslår att förslaget rörande ledsagning och ledsagarservice gäller i avvaktan på att en översyn görs av samtliga riktlinjer på funktionsnedsättningsområdet och att förslaget rörande ledsagning och ledsagarservice därefter kommer ingå i dessa så att man framöver inte har separata riktlinjer för detta.

Ledsagning är en social insats som syftar till att ge stöd för de som är i behov av stöd för att kunna delta i samhällslivet och bryta isolering och är knuten till aktiviteter utanför hemmet. Ledsagningen ska utformas så att den stärker den enskildes förmåga att leva ett självständigt liv och anpassas individuellt efter den enskildes behov.

Ledsagning ges som bistånd enligt 4 kap 1 § SoL eller form av ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS. Insatsen är avgiftsfri oavsett om den ges enligt SoL eller LSS. Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS omfattas av stadens valfrihetssystem enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV).

Förändringar och nyheter i förslaget

Flexibel bedömning av vad som avses med insatsen

Av nuvarande riktlinjer framgår syftet att möjliggöra delaktighet i samhällslivet. Exempelvis gäller detta att ge möjlighet för den enskilde att delta i fritidsaktiviteter, i kulturlivet, besöka vänner eller bara promenera. Det framgår att det är det individuella behovet och den enskildes intressen och aktiviteter som är utgångspunkten. Det är viktigt att handläggaren skaffar sig en bild i utredningsfasen över hur den enskildes situation ser ut. I förslag på nya riktlinjer lyfts ytterligare exempel på vad ledsagning eller ledsagarservice kan avse eller användas till som att besöka simhall, visats i naturen, möjlighet till att rida eller andra träning- och intresseaktiviteter. Det nämns exempel på avgöranden där aktiviteter som att göra inköp

eller andra enklare vardagsaktiviteter kan ingå i ledsagning om det är ett led i att komma ut i samhället bland andra människor.

I förslaget framgår att timmarna får användas inom ramen för de behov som beslut om insatsen avser. Det kan således bli aktuellt med andra aktiviteter än de som nämns i biståndsbeslutet eller beställningen vilket är möjligt så länge målet med insatsen uppfylls dvs. delaktighet i samhället.

Som stöd i det utredningsarbete som åligger biståndshandläggaren finns det i förslaget konkreta instruktioner för vad som bör utredas. Därefter gör handläggaren en samlad behovsbedömning av omfattningen i tid, räknat i timmar per månad och vad som krävs för att uppnå skälig levnadsnivå respektive goda levnadsvillkor. I förslaget framgår att vid denna bedömning ska det i praktiken inte finnas större begränsningar mellan ledsagning enligt SoL jämfört med ledsagarservice enligt LSS.

Användning av ledsagningstimmar

I nuvarande riktlinjer finns det inte uttryckt någon ramtid för användandet av beviljade ledsagningstimmar. Besluten är baserade på en månad och nyttjas inte insatsen under aktuell månad går den beviljade tiden förlorad.

Förslaget ger möjlighet till att använda beviljad ledsagning under en tremånadersperiod. Därefter påbörjas en ny tremånadersperiod. Förslaget slår fast att det får aldrig förekomma att den enskilde uppmanas spara timmar för att använda till särskilt ändamål om detta innebär att de kontinuerliga aktiviteterna uteblir.

Flexibla användning av omkostnader

I dag är det utföraren som enligt ingångna avtal med staden ansvarar för att betala omkostnader för ledsagaren. För detta får utföraren en schablonersättning av staden motsvarande 6 kronor per utförd timme. Om den enskilde önskar genomföra en aktivitet som medför en omkostnad högre än vanligt (riktmärke är 300 kronor per månad) skall den enskilde vända sig till biståndshandläggare för godkännande. Beställaren ska efter sitt godkännande ersätta hela kostnaden och den enskilde har rätt till ett särskilt beslut om detta.

Enligt prejudikat från Högsta förvaltningsdomstolen (Högsta förvaltningsdomstolen, 2011 ref 8) kan omkostnader för ledsagare inte ingå som en del i själva insatsen. En kommun kan dock om det finns skäl för det lämna omkostnadsersättning för ledsagare som

bistånd enligt 4 kap 2 § SoL. Enligt staden är ett sådant skäl att personer med funktionsnedsättning ska kunna genomföra aktiviteter som andra utan merkostnader.

I förslaget framgår att beslut om omkostnadsersättning för ledsagare fattas enligt 4 kap 2 § SoL och att enskilda med beslut om ledsagarservice enligt LSS eller ledsagning enligt SoL har rätt till ersättning för omkostnader för ledsagaren med upp till 300 kronor per månad.

Samma möjlighet som med användningen av ledsagartimmar, flexibelt under en tremånadersperiod, föreslås gälla omkostnadsersättningen för ordinarie omkostnadsändamål. Det som inte nyttjas är möjligt att spara till nästkommande månader med en ramtid om tre månader. Den enskildes möjlighet att föra över omkostnadsersättning innebär inte att hen ska vara skyldig att spara för att använda till särskilt ändamål.

För att möjliggöra en mer kostsam aktivitet, utöver den ordinarie ersättningens nivå gäller särskild handläggning där utgångspunkten är vad som en människa vanligen brukar göra, till exempel gå på en mer kostsam konsert eller teaterföreställning 1-2 gånger per år. Beslut om omkostnadsersättning för en sådan mer kostsam enstaka aktivitet fattas enligt 4 kap 1 § SoL.

Beställning av insatsen

I förslaget beskrivs vad en beställning skall innehålla såsom omfattning och syfte samt vilka behov av ledsagning som ska tillgodoseas, det vill säga vilka aktiviteter som är aktuella och om den enskilde behöver ledsagning under aktiviteten samt vilka omkostnader som kan bli aktuella.

Utbetalning av ersättning för omkostnader för ledsagare

Utföraren ersätter ledsagaren för hans omkostnader och redovisar dessa enligt stadens anvisningar för att därefter ersättas av beställaren. Det framgår att utföraren ska på beställarens begäran visa underlaget för den omkostnadsersättning som fakturerats. Ersättningsmodellens anvisningar ska finnas med i stadens förfrågningsunderlag inom LOV. Samma förfaringsätt tillämpas om den enskilde efter särskilt beslut enligt 4 kap 1 § SoL har beviljats ytterligare omkostnadsersättning.

Ledsagarservice och bostad i särskild service

I nuvarande riktlinjer finns utflyttad verksamhet beskriven. Då detta tillgodoses inom ramen för boendets uppdrag har denna del tagits bort.

Andra huvudmäns ansvar samt riksfärdtjänst

Här beskrivs vad som gäller i arbetslivet, vid färdtjänst, sjukhusbesök, tåg och flyg samt riksfärdtjänst.

Kostnadseffekter

Förslaget innebär inte någon ökning i beviljade antal timmar för de som erhåller insatsen. Idag utnyttjas ungefär 64 procent av de beviljande insatserna ledsagning och ledsagarservice i staden vilket socialnämnden ser som lågt och inte tillfredsställande. En bidragande orsak till den låga nyttjandegraden är sjukdom vilket generellt drabbar målgruppen mer än andra och kraven på planering. Att därför möjliggöra en ökad ram för nyttjandet av timmar ser socialnämnden som positivt och det ökar förutsättningarna för att den enskilde kan nyttja de beviljade ledsagningstimmar i högre utsträckning än idag. Socialnämnden menar att det är osäkert om förslaget leder till några ekonomiska effekter. Möjligen kan förslaget leda till att kostnaderna för insatsen kommer att variera från månad till månad då nyttjandet kan variera inom tidsramen.

Omkostnadsersättningen ombesörjs idag av utföraren som erhåller en schablon per utförd timme. Socialnämnden menar att för att säkerställa att den enskilde erhåller den omkostnadsersättning för ledsagare som den beviljats krävs en annan och mer rättssäker hantering. Förslaget ger den enskilde rätt till omkostnadsersättning på max 300 kronor per månad. Summan är möjlig att spara över tid och kan ackumuleras inom ramen av tre månader. Enligt socialnämndens beräkningar har staden i dag en kostnad på drygt 700 000 kronor för omkostnader enligt gällande schablonersättningssystem där 6 kronor per utförd timme ges. Enligt förslag kan det maximalt leda till en nettoökning på cirka 3,3 miljoner kronor för staden där nuvarande schablon ersätts med ersättning av faktiska kostnader.

Hägersten-Liljeholmen stadsdelsförvaltning
Avdelningen för social omsorg

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490
129 04 Hägersten
Telefon 0850822310
Växel 08-508 220 00
Fax 08-508 22 099
hagersten-liljeholmen@stockholm.se
stockholm.se

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till den ökade möjligheten till flexibilitet i riktlinjeförslaget både vad som gäller insatsernas innehåll och

möjligheten för den enskilde att förfoga över sin beviljade timtid under en ramtid om tre månader.

Under 2017 beviljade stadsdelsförvaltningen insatsen ledsagarservice inom LSS till 40 personer. Den beviljade tittiden uppgick till 555 timmar. Insatsen ledsagning inom SoL beviljades 23 personer med 231,5 timmar. Kostanden uppgick till totalt 2,6 mkr. Det går inte att få fram uppgifter om hur stor andel av de beviljade timmarna som utnyttjades. Förvaltningen bedömer att det är mycket troligt att införandet av ramtid både vad gäller timtid och omkostnader kommer att öka förvaltningens kostnader för insatserna då fler timmar sannolikt kommer att nyttjas. Det rör sig troligen inte om betydande kostnader men ledsagningsinsatserna belastar förvaltningens fasta anslag där många olika typer av kostnader ska inrymmas.

Förvaltningen noterar att besluten om omkostnader enligt 4 kap. 2 § SoL kommer att innebära en ökad administrativ börda i handläggningen. Detta är olyckligt framförallt mot bakgrund av handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare där ett av områdena som lyfts upp är behovet av att minska handläggarnas administrativa arbetsuppgifter.

Förvaltningen anser att riktlinjerna måste förtydligas vad gäller när ramtiden om tre månader påbörjas. Av praktiska skäl bör ramtiden rimligen utgöra hela kvartal.

Bilagor

1. Remissbrev
2. Förslag till nya riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice
3. Nuvarande riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice.
Antagna av KS april 2002 och reviderade av KF februari 2012
4. Socialförvaltningens tjänsteutlåtande om riktlinjer för ledsagning och ledsagarservice

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp (Huvudansvarig)	2018-04-13
Toni Mellblom (Ansvarig)	2018-04-12